

dipam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

YÜKSELEN STRATEJİK ALANLAR: UZAY

Prof. Dr. Özgün ERLER BAYIR
Prof. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN ALACA
Prof. Dr. Kerem BATIR

04 Nisan 2024 | DIPAM YouTube Kanalı

Panel Notları

Diplomatik İlişkiler ve Politik Araştırmalar Merkezi (DİPAM) ev sahipliğinde **Yükselen Stratejik Alanlar: Yeni Rekabetler, Yeni Tehditler** webinar serisinin ikincisi olan **Uzay** teması, 4 Nisan 2024 tarihinde saat 13.00'da çevrimiçi olarak gerçekleşmiştir.

DİPAM Araştırmacısı Sn. **Zehra AYDIN İŞCAN**'ın moderatör olduğu webinara, konuşmacı olarak **Prof. Dr. Özgün ERLER BAYIR** (İstanbul Üniversitesi), **Prof. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN ALACA** (İstanbul Arel Üniversitesi) ve **Prof. Dr. Kerem BATIR** (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) katılmıştır.

Webinarında üzerinde durulan konular ile bilgi ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Prof. Dr. Kerem BATIR'ın "Uzay Hukuku" konulu sunumu ile webinar başlamıştır. BATIR, uzay konusuna giriş için ilk olarak uzay alanında yapılan faaliyetleri, tarihsel bir açıyla sunmuştur. Bu kapsamda 1950'lerde temeli atılan Uzay Hukuku'nun, 1957 yılında Sovyetler Birliği'nin hareketlerini şekillendirdiğini vurgulamıştır. Sovyetler Birliği'nin uzaya erişen ilk devlet olarak kabul edilmesi ve uzay çalışmaları adına yol gösterici bir rolü üstlenmesinin de altını çizmiştir. Ayrıca Sovyetler Birliği'nin uzay hakkında çalışmalarının ABD ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafınca nasıl değerlendirildiği açıklamıştır. Sovyetler Birliği'nin çalışmaları BM çalışmalarını önemli derecede etkileyerek bu alanda yeni alt ve teknik komitelerin oluşturulmasına ve bu kapsamda da yeni sözleşme ve bildirgelerin düzenlenmesine yol açtığını ifade eden BATIR, BM kapsamında açılan 5 teknik alt komiteyi ve düzenlenen sözleşmeleri içerikleri bakımından sıralamıştır. Sıralamaya göre antlaşmaları; Dış Uzay Antlaşması, Kurtarma Antlaşması, Sorumluluk Antlaşması Tescil Antlaşması ve Ay Antlaşması olarak belirtmiştir. Komite ve sözleşmelerin yanı sıra hazırlanan bildirgeleri ise Başlıca Yasal İlkeler Bildirgesi, Yayıncılık İlkeleri Bildirgesi, Uzaktan Algılamaya Yönelik Bildirge, Nükleer Güç Kaynakları Bildirgesi ve Yararlar Bildirgesi olarak sıralamıştır.

Webinarın devamında BATIR, deniz hukuku ve uzay hukuku arasındaki benzerliklere değinmiştir. İki farklı hukuk alanında bulunan benzerliklerin; deniz hukukunun uzay hukukuna uygulanması ile oluşturulduğunu, bu sebeple ortak yaklaşım, terim ve anlayışların benimsendiğini açıklamıştır. Aynı zamanda

iki hukuk alanındaki farklılıklara da değinerek, deniz hukuku alanındaki mülkiyet ve egemenlik kavramlarının uzay hukuku alanında var olmadığı belirtilmiş, uzay hukukunda egemenlik kavramının mümkün olmadığına da altını çizmiştir. Deniz hukukundan farklı olarak, uzay hukukunun tüm insanların yararını ve çıkarlarını kapsaması ve bu faydaların tüm insanlar tarafından paylaşılması gerekliliğini belirtmiştir.

BATIR, aynı zamanda uzayda giderek artış gösteren ticari faaliyetlerin yaygınlaşmasına değinerek devletlerin bu konuda yetersiz kaldığını ve henüz hazır olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda çalışma yapan özel şirketler ve devletlerden gelen adımlara çeşitli örnekler vererek Elon Musk'un sahibi olduğu SpaceX şirketinin uzay alanındaki girişimleri ve Starlink uydularına yönelik çalışmalarının önemini vurgulamıştır. SpaceX şirket faaliyetleri kapsamında, yakın gelecekte yaptığı çalışmaları özetleyerek aynı zamanda yakın gelecekte gerçekleşmesi beklenen dünyanın en alçak yörüngesine 30 bin adet uydu gönderme projesine değinmiştir. BATIR, bu projenin aynı zamanda mülkiyet kavramı bulunmayan uzay üzerinde, tek bir şirket faaliyetlerinin yoğunlaşmasının ve bu yoğunlaşmanın da uzay üzerinde bir tekelleşmeyle sonuçlanacağını altını çizmiştir.

İlerleyen bölümde, BATIR, özel şirketlerin Dünya yörüngesine gönderdiği uzay istasyonu ve uydular sayesinde küresel çapta telekomünikasyon ve iletişimi sağladığını ve bunun sonuçlarının da birçok farklı alanda etkili olduğunu açıklamıştır. Uydular ve uzay istasyonlarının bu kapsamdaki etkilerini, Rusya - Ukrayna Savaşı üzerinden örneklemiştir. Rusya - Ukrayna Savaşı dahilinde askeri anlamda Rusya'dan daha güçsüz olan Ukrayna'nın

SpaceX şirketi yardımları sayesinde iletişim altyapısını güçlendirdiğini ve böylece Rusya'dan gelen saldırılar karşısında hazır olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Ukrayna'nın Starlink uyduları sayesinde de Rusya karşısında stratejik bir avantaja sahip olduğunun da vurgusunu yaparak, özel şirketlerin yatırım ve projeleri sayesinde uluslararası ilişkiler üzerinde sahip olmaya başladığı etkiye değinmiştir.

Prof. Dr. Kerem BATIR'ın webinar sunumu kapsamında ele aldığı diğer bir konu da güvenlik olmuştur. BATIR, devletlerin ve şirketlerin teknoloji ve uzay alanlarında yürüttüğü çalışmaların ve koydukları yeni hedeflerin, diğer devletler tarafından güvenlik tehdidi olarak algılandığını ifade etmiştir. Bu güvenlik tehdidi; uzaya yerleştirilen istasyon ve uyduların kıtalararası füzelerin ateşlenmesine olanak sağlaması sebebiyle öne çıkmaktadır. Verdiği örneklerle güvenlik konusundaki tehdidi ve kaygıları çeşitlendiren BATIR, ABD'nin Çin'in atmosferdeki arızalı ve kullanılmayan uyduların temizlenmesi adına yürütmeyi hedeflediği projeye değinerek, projenin çalışmakta olan uyduların imhasına yol açabileceğinden bir tehdit olarak algılandığını belirtmiş ve teklifin ABD tarafından sertçe reddedildiğini aktarmıştır.

Uluslararası hukuk kapsamında değinilen diğer bir konu ise, uzay sınırı meselesi olarak webinarda ele alınmıştır. BATIR, toprak sınırları uluslararası hukukta net şekilde belirtilen devletlerin, bu sınırlar içerisinde egemenliklerinin meşru görüldüğünü ifade etmiştir. Uzayın sınırsız olması dolayısıyla devletlerin uzayda bir sınırları ve doğal olarak egemenlikleri söz konusu değildir. Yine bu konu BATIR tarafından Çin'e ait olan meteorolojik hava balonunun ABD hava üssüne girmesi ve

ABD tarafından düşürülerek imha edilmesi örneği üzerinden açıklanmış ve bu konudaki belirsizlikten kaynaklanan tartışmaların devam ettiği dile getirilmiştir.

Sunumunu moderatör Zehra AYDIN İŞCAN tarafından yönlendirilen sorular ile sonlandıran Prof. Dr. Kerem BATIR, özel şirketler ve ABD – Rusya ilişkileri üzerindeki konulara değinmiştir. Moderatör AYDIN İŞCAN tarafından yöneltilen “Hukuki olarak özel şirketlerin gezegenlerde egemenlik ilan edebilme ihtimali var mıdır, ilk keşfeden egemenlik hakkına sahip midir?” sorusuna, uzaydaki gök cisimlerinin üzerinde egemenlik kurulamayacağı ve uluslararası hukukta yer alan *terra nullius* kuralının uzay hukuku için uygulanabilir olmadığı yönünde cevap vermiştir. Ardından moderatör AYDIN İŞCAN tarafından sorulan “Rusya'nın uydu yok etme amacıyla uzaya nükleer silah yerleştireceği endişesiyle ABD ve Japonya'nın, BM Güvenlik Konseyi'ne verdiği tasarının akıbetini ne olacak?” sorusuna cevaben BATIR, Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olmasından ve veto yetkisi bulunmasından bahsetmiştir. Son olarak Zehra AYDIN İŞCAN tarafından yöneltilen “Uzayda nükleer silah riski söz konusu mu ve bu risk bizi bir uzay soğuk savaşına itebilir mi?” yönündeki soruyu bir önceki soru ile ilişkilendirerek iki devlet arasındaki gerilimin uzayda yaşanabilecek bir soğuk savaşa dönüşmesinin de bu şekilde engellenebilir olabileceğini ifade etmiştir.

Webinarın takip edilen bölümü **Prof. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN ALACA**'nın sunum ve katkılarıyla gerçekleşmiştir. SÖKMEN ALACA, uzay çalışmalarını yeni bir stratejik alan olarak değerlendirmiş ve bu kapsamda “Uzay Savaşları” konulu bir sunum gerçekleştirmiştir. SÖKMEN ALACA,

yükselen stratejik alanlar arasında öne çıkan uzay konusunu, bu kapsamda her bir devletin müdahil olmaya çalıştığı ve bu alanda çeşitli devletlerden gelen çalışmaların düzenlendiği yeni bir alan olarak betimlemiştir. Uzay alanındaki çalışmaların öncülük sağladığını ve çalışma yapan devletlerin diğer devletler karşısında üstünlük sağladığını vurgulamıştır. Bu anlamda da devletlerin çalışmalarının diğer devletleri doğrudan etkilediğini ve onları da bu alanda çalışma yapmaya sürüklediğini ifade etmiştir. Gün geçtikçe yeni devletlerin bu alana yönelmesiyle uzay çalışmalarının hızlandığını ve kapsamının genişletildiğini belirtmiştir. Prof. Dr. SÖKMEN ALACA, uzayın, özellikle silahlanma alanında kaydedilen gelişmeler sebebiyle askeri bir alan olarak da algılandığını söylemiş ve bu algısında devletler arası güç mücadelesini oluşturduğunu dile getirmiştir. Yine bu kapsamda uzay alanı ve uzay çalışmalarının stratejik önemine vurgu yapmıştır. Uzayda bulunan ve bulunması hedeflenen askeri gücün, devletleri uluslararası alanda üstün bir konuma getirdiğine vurgu yapan SÖKMEN ALACA, yine çalışmaların askeri perspektif ile güç dengesi üzerinden bir okumasını yapmıştır.

İlerleyen kısımda uzayın sadece askeri ve siyasi alanına yapılan vurgunun dışına çıkılarak, uzayın çok yönlü bir alan olduğunu ifade eden SÖKMEN ALACA, bu çok yönlülüğü çeşitlendirmiştir. Bu kapsamda da uzay ve ay üzerinde yapılan çalışmaları örnekendirerek konuyu derinleştirmiştir. Aydaki helyum kaynakları ve bu kaynakların kullanılmasına yönelik projelere değinen SÖKMEN ALACA, dünyadaki sürdürülebilirlik alanına da atıfta bulunmuştur. SÖKMEN ALACA, Ay ve diğer çeşitli gezegenlerde bulunan yer altı kaynaklarının dünyaya getirilerek yakın gelecekte karşılaşılabılır olan kaynak kıtlığı probleminin aşılması hedeflerine de

sunumda yer vermiştir. Kaynaklara ulaşmak ve dünyaya getirilerek faydalı şekilde kullanmak adına düzenlenen proje ve girişimler, Çin tarafından üstlenilen projelerle çeşitlendirilmiştir. Çin'in bu alandaki projeleri, diğer Asya devletlerinin çalışmaları ile desteklenerek SÖKMEN ALACA tarafından özetlenmiştir.

Aynı zamanda uzay ile ilgili daha kapsamlı konuları da ele alan Prof. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN ALACA, sunumunda uzaylı istilası, meteor çarpması ve güneş patlaması gibi yakın gelecekte gerçekleşme ihtimali bulunan konulara da yer vermiştir. Özellikle güneş patlamalarının ortaya çıkardığı radyoaktif yayılımlar, elektrik sistemleri ve uydular üzerindeki etkilerinin haberleşme ve var olan altyapı düzenini önemli derecede etkileyebileceği vurgusunu yapan SÖKMEN ALACA, bu konuların basında sıkça yer almasına rağmen daha öncesinde kanıtlanmış bir tekrarı bulunmaması sebebiyle, karşılaşıldığı durumlarda ne gibi risklerin yaşanacağı konusunda belirsizlikler barındırmasının da altını çizmiştir.

SÖKMEN ALACA, uzay çalışmaları kapsamında yörüngeye yerleştirilen uydular, uzaya gönderilen insansız araçlar ve astronotların yanı sıra, ateşleme füzelerine alternatif olarak inşa edilmesi planlanan uzay asansörünün Japonya ve Türkiye üzerindeki önemli etkisine de değinmiştir. Uzay asansörü projesinin, özellikle bu alandaki çalışmalarda yükselen bir güç olarak ön plana çıkan Türkiye açısından önemine de vurgu yapmıştır. Yakın zamanda uzaya bir gözlemci astronot gönderen Türkiye'nin hem ulusal girişimleri hem de Japonya gibi diğer dünya ülkeleri ile bir araya gelerek yaptığı projeleri ile uzay çalışmaları alanında öncü olan devletler arasında yer almaya başladığını belirtmiş, bu alanda Türkiye'nin başarısını da takdir

etmiştir. Türkiye'nin bu konudaki çalışmalarını diğer birçok farklı alanda da örneklendirmiştir. Verilen örnekler arasında gözlem evi inşaları, uydu üretimi, uzay ile ilgili veri toplama çalışmaları, uzay çalışmalarına odaklanan lise ve üniversite birimlerinde çalışmalar ve astronot eğitimleri yer almıştır.

SÖKMEN ALACA, sunumunun devamında uzay çalışmalarında öne çıkan diğer bir konu olan elektromanyetik spektrum silahlarının varlığına değinmiştir. Geliştirilen silah sistemleri ABD'nin THOR projesi ile örneklendirilerek, silahların kapasiteleri ve üretim amaçları üzerinde durmuştur. Proje kapsamında ABD tarafından geliştirilen silahın atmosferde konumlandırılması ve kullanılması dahilinde yangın ve depremlere sebep olabileceği tehlikesinin de altını çizmiştir. Hem askeri hem de teknoloji alanlarında büyük bir gelişme olarak öne çıkan bu projenin, tespit edilen fay hatlarına yoğun titreşimler göndererek deprem oluşturma tehlikesinin bulunmasını, ABD için bir stratejik güç olarak betimlemiştir.

Devletlerin yanı sıra şirketlerin de uzay alanında yükselmesi sunum sırasında ön planda tutulurken, SÖKMEN ALACA aynı zamanda tüm bu aktörlerin yanı sıra Elon Musk gibi şirket sahibi bireylerin de bu alanda bir aktör haline gelmesi konusuna değinmiştir. Sahibi olduğu şirketlerin yaptığı çalışmalar sonucu ön plana çıkan ve bu alanda ciddi yatırım ve girişimlerde bulunan Musk'ın bir aktör haline gelmesi, uzay çalışmalarındaki güç dengesinde farklı bir dağılımın benimsenmesini de beraberinde getirmiştir.

Son olarak uluslararası ilişkilerde ana aktörler olan devletlerin uzay alanındaki çalışmaları ve girişimlerine değinen

SÖKMEN ALACA, bu çalışmaları savunma ve güvenlik kapsamında kurulan uzay komutanlıkları ile örneklendirmiştir. ABD, Fransa ve Türkiye'nin Uzay Komutanlığı bulunan devletler olduğunu bildirmiştir. Ek olarak SÖKMEN ALACA, devletlerin uzaydaki ve aydaki çalışmalarının takibini yapan uzay komutanlıklarının, ileride karşılaşılabilecek olası bir uzay savaşı ihtimaline karşılık son derece önemli bir konuma sahip olduğunun vurgusunu yapmıştır.

Webinarın devamında sunumuyla katkı sağlayan **Prof. Dr. Özgün ERLER BAYIR**'ın konuşması, uluslararası ilişkiler ve bilim diplomasisi üzerine yoğunlaşmıştır. ERLER BAYIR, NATO ve Avrupa Birliği (AB) destekli projelerde yer aldığını belirterek, bilim ve teknoloji alanındaki uluslararası iş birliklerinin önemine vurgu yapmıştır. Özellikle TÜBİTAK 3005 "Sosyal Bilimler ile Uzayı Barıştırmak" projesi üzerinden, Türkiye'deki ve dünya genelindeki yetişmiş insan gücü eksikliğine ve akademik zayıflıklara dikkat çekmiştir. Bu yeni alanın, özellikle uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, hukuk, iktisat ve işletme gibi disiplinlerde akademik çalışma ve araştırma eksikliğine işaret ederek, bu konularda daha fazla araştırma ve yayın yapılması gerektiğinin altını çizmiştir.

Uzay konusunun son yıllarda uluslararası örgütler ve önde gelen kurumlar tarafından strateji ve politika belgelerine dahil edilmesinin önemine değinmiş, ancak bu alandaki çalışmaların yeterli olmadığını eleştirmiştir. NATO'nun uzay politikasını benimsemesi ve uzayı operasyonel bir alan olarak kabul etmesinin önemine değinen ERLER BAYIR, bu gelişmelerin uluslararası güvenlik ve savunma stratejileri açısından dönüşüm yarattığını vurgulamıştır. NATO ve AB'nin uzay politikaları, kapsamlı uzay

stratejileri ve üye ülkelerin kritik altyapılarının desteklenmesi konularındaki detaylı bilgilere de sunumunda yer vermiştir. Ayrıca, geleneksel uzaydan yeni uzaya geçişte, uluslararası ilişkilerde aktör çeşitliliğinin artmasının ve kapsamlı politika geliştirme gerekliliğinin altını çizmiştir. ERLER BAYIR'ın konuşması, uzayın hem ulusal hem de uluslararası politikalar açısından giderek artan önemine ve bu alandaki çalışmaların multidisipliner bir yaklaşım gerektirdiğine dair kapsamlı bir perspektif sunmuştur.

Webinarın devamında ERLER BAYIR, uluslararası ilişkiler ve bilim diplomasisi alanında çalışan akademisyenler, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin rolüne vurgu yaparak, bu alandaki araştırmaların artırılması gerektiğini belirtmiştir. ERLER BAYIR, bu konuda sadece Türkiye'nin değil, tüm dünyanın ve uluslararası kurumların, özellikle NATO'nun karşı karşıya olduğu zorlukları ve boşlukları dile getirmiştir. 2030 strateji belgesinde uluslararası rekabet ve Çin ile Rusya'nın uzay alanındaki artan etkisine dikkat çeken ERLER BAYIR, bu rekabetin uzay politikaları üzerindeki etkilerini ele almıştır. Her iki ülkenin de GPS takip sistemlerine sahip olduğunu ve özellikle Çin'in Ay'ın karanlık tarafına rover indirme planları ile uzayda insanlı üs kurma planları olduğunu belirtmiştir. ERLER BAYIR, ayrıca uzay alanındaki gelişmelerin yeni uzay çağını nasıl şekillendirdiğini, özel sektörün bu alandaki artan rolünü, uzay teknolojilerinin toplumsal ve ekonomik hayata etkilerini ve uluslararası iş birliklerinin önemini vurgulamıştır. Uzay faaliyetlerinin geleneksel amaçlarından ticarileşmeye ve daha geniş bir aktör yelpazesine doğru evrimleştiğini ve bu sürecin devletler, özel sektör ve uluslararası kurumlar arasında yeni iş birlikleri ve rekabetler oluşturduğunu anlatmıştır.

Prof. Dr. ERLER BAYIR, dünya genelinde uzay teknolojilerinin hızla geliştiğini, ancak Türkiye'nin hem kurumsal hem de akademik olarak bu hıza yetişmekte zorlandığını belirtmiştir. AB ve NATO gibi büyük kurumların bile yeni uzay çağında aktörlerin çeşitlendiğini kabul ettiğini ve NATO'nun uzayı nasıl gördüğüne dair ayrıntılı bilgiler verdiğini, ayrıca Çin ve Rusya'yı rakip olarak tanımladığını ifade etmiştir. Türkiye'nin de üye olduğu Asya-Pasifik Uzay İş Birliği Örgütü (APSCO) üzerinden bu uluslararası iş birliğinin önemine değinirken, mevcut uzay teknolojilerinin gelişim hızına yetişilmesinin zorluklarından bahsetmiştir. ERLER BAYIR, geleneksel uzaydan yeni uzaya geçişin üç temel unsurunu açıklamıştır: İlki, uzay ekipmanlarının ve teknik bilginin evrimi, ikincisi, devlet merkezli ve güvenlik odaklı uzay söyleminin artık daha çoğulcu bir yaklaşıma yer açması ve son olarak, yeni aktörlerin ve yeni piyasaların uzay ekonomisini şekillendirmesidir. Bu üç unsur, yeni uzay çağının nasıl bir dönüşüm sürecinde olduğunu ve bu sürecin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde, uzay çalışmalarının geleceğini nasıl şekillendireceğini göstermektedir.

Webinarın **soru-cevap** bölümünde, moderatör Zehra AYDIN İŞCAN, SÖKMEN ALACA'ya şöyle sormuştur: "Uydu güvenliği açısından siber güvenlik problemleri giderek artıyor ve uzay tabanlı altyapıya yönelik saldırılardan Türkiye olarak nasıl korunacağız ve olası bir uluslararası iş birliği öngörüyor musunuz?" SÖKMEN ALACA, cevabında özellikle Çin'in kuantum ışınlanma teknolojisi üzerindeki çalışmalarına dikkat çekmiş, bu teknolojinin potansiyel olarak analog bilgisayarların ötesine geçerek uydular aracılığıyla her türlü bilgiye erişebildiğine değinmiştir. Çin ve Amerika'nın bu alanda

öne çıkan ülkeler olduğunu ifade eden SÖKMEN ALACA, uluslararası iş birliği kapsamında Çin’le bilgi alışverişinin önemine vurgu yapmıştır fakat bu konuda Çin’in açık vermemek konusunda kararlı olduğunu da altını çizmiştir. Çin’in askeri ve teknolojik bilgi toplama yeteneklerine dikkat çeken SÖKMEN ALACA, Çin’in casus yazılımlar ve küçük uydular aracılığıyla uyduları devre dışı bırakma kapasitesine işaret etmiştir. SÖKMEN ALACA, Çin’in 2030 yılına kadar yapay zeka teknolojisinde dünya lideri olma hedefine ve bu alandaki gelişmelerin global dengeyi nasıl etkileyebileceğine değinmiştir. Prof. Dr. SÖKMEN ALACA, Gazze’de yaşanan soykırımı örnek göstererek, uluslararası hukukun Amerika gibi güçlü devletler tarafından nasıl görmezden gelindiğine dair eleştirilerde bulunmuş böylece uluslararası yönetim ve güç dengesi konularında derinlemesine bir değerlendirme sunmuştur.

SÖKMEN ALACA yanıtlarında uydu güvenliği ve siber güvenlik alanlarında yaşanan gelişmelerin, uluslararası iş birliği, teknolojik yenilikler ve stratejik rekabet çerçevesinde ele alınması gerektiğinin altını çizmiştir. Çin’in kuantum ışınlanma ve yapay zeka teknolojilerindeki ilerlemesi, bu alandaki uluslararası dinamikleri önemli ölçüde etkileyebilir öngörüsünde bulunmuştur. SÖKMEN ALACA, bu teknolojik atılımlar karşısında Türkiye’nin ve diğer ülkelerin nasıl bir strateji izleyeceğinin, uluslararası güvenlik ve iş birliği açısından kritik öneme sahip olduğunu vurgulamıştır.

Soru-cevap kısmının devamında moderatör AYDIN İŞCAN’ın ERLER BAYIR’a yönelttiği soru, uzay anlaşmalarına taraf olmayan devletlerin uluslararası hukuk açısından sorumlulukları ve bu devletlerin uzay

madenciliği gibi konularda daha sonra hak iddia edip edemeyecekleri üzerine yoğunlaşmıştır. ERLER BAYIR, uluslararası hukukta “oydaşma doktrini” ve “rıza doktrini” gibi iki temel doktrin olduğunu belirtirken, devletlerin imzaladıkları anlaşmalarla veya katıldıkları rejimlerle bağlı olduklarını ifade etmiştir. Ancak, bir anlaşmayı imzalamayan veya bir rejime taraf olmayan devletlerin, o anlaşma veya rejim tarafından bağlanmadıklarını, fakat insanlığın ortak mirası gibi uluslararası meselelerde genel bir oydaşmanın söz konusu olabileceğini dile getirmiştir.

ERLER BAYIR, cevaba eklemeye bulunması için sözü SÖKMEN ALACA’ya vermiştir. SÖKMEN ALACA, uzay hukukunun büyük devletler için işlemediğini, küresel güç mücadelesinin ve güçlü devletlerin kuralları esnetme veya ihlal etme eğilimlerinin uluslararası hukukun uygulanabilirliğini zorlaştırdığını vurgulamıştır. SÖKMEN ALACA, bu noktada ayrıca uzaydaki gelişmelerin gizliliğini vurgulamış ve NASA’nın kamuoyundan gizlediği birtakım bilgilerin İngiliz bir bilgisayar korsanı tarafından gün yüzüne çıktığını hatırlatmıştır. Bu gizliliğe bir başka örnek olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi beş daimî üyesinin uzay alanını kendi özerk alanı olarak iddia ettiklerini ve başka ülkeleri devre dışı bırakma emelleri olduğunu dile getirmiştir.

SÖKMEN ALACA’nın değerlendirmesi, uluslararası hukukun ve uzay hukukunun büyük güçler arasındaki rekabette ne kadar etkili olabileceği ve bu rekabetin küresel güvenlik, teknoloji gelişimi ve uluslararası iş birliği üzerindeki etkileri üzerine odaklanmıştır. Ayrıca, uzayın keşfi ve kullanımı konusunda uluslararası iş birliğinin önemine, ancak bu iş birliğinin

gerçekleşmesinin zorluklarına da dikkat çekmiştir.

sağlamanın ilk adımlarından biri olabileceğini belirtmiştir.

Moderatör AYDIN İŞCAN, ERLER BAYIR'a NASA'nın açıklaması doğrultusunda dünya yörüngesinde 500 binden fazla uzay çöpü bulunduğunu hatırlatarak "Rekabet ve teknolojik gelişmeler yerine öngörülemeyen çevresel bir felaket ile karşı karşıya kalabilir miyiz, yoksa bu soruna ilişkin mekanizmalar halihazırda bulunuyor mu?" sorusunu yöneltmiştir. ERLER BAYIR, böyle bir mekanizmanın var olmadığını ve bu sorunun ülkelerin gündeminde olduğunu düşünmediğini belirtmiştir. Rekabet ve teknolojik gelişmenin iş birliğini gölgede bıraktığını 'yumurtanın kapağına dayandığı' iklim krizi sorunu üzerinden örneklemiş ve dünya üzerindeki krizlerde bile uzlaşma sağlayamayan ülkelerin, uzayda iş birliği sağlayacaklarını öngörmediğini belirtmiştir.

Son olarak, moderatör Zehra AYDIN İŞCAN'ın SÖKMEN ALACA'ya yönelik sorduğu, "Uydulara rağmen Jüpiter üzerinde neden bu kadar ısrar ediliyor?" sorusuna SÖKMEN ALACA'nın verdiği cevap, Jüpiter ve onun uydularının potansiyel yaşanabilirlik açısından önemini ve bu gezegenin ezoterik anlamını vurgulamaktadır. SÖKMEN ALACA, Jüpiter'in uydularından birinin yaşanabilir olabileceğini belirterek, "Interstellar" filminden örnekler vermiş ve bu filmdeki gibi insanlığın Jüpiter'de yaşamını sürdürebileceği fikrine atıfta bulunmuştur. Ayrıca, Jüpiter'e seyahat yolculuğunun henüz gerçekleştirilemediğini, fakat Jüpiter'de keşfedilen ve belki de gizlenen bazı önemli bilgiler olduğunu ifade etmiştir. SÖKMEN ALACA'nın cevabında ayrıca, Güney Kore, Fransa ve Çin'de füzyon reaktörleri aracılığıyla elde edilen enerjinin, Güneş yerine kullanılabileceği ve bu teknolojinin, Güneş'ten uzak gezegenlerde yaşam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul